

سازمان آموزش پرورش استثنایی

صحیفه ی سجادیه

ویژه ی دانش آموزان با آسیب شنوایی

(پایه هشتم)

سازمان آموزش و پرورش استثنایی

معاونت، آموزشی، پرورشی و تربیت بدنی

سال تحصیلی ۱۴۰۴ - ۱۴۰۳

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
سخنی با دانش آموزان عزیز	۲
زندگی نامه ی امام چهارم ، امام زین العابدین (ع)	۳
ویژگی اخلاقی امام زین العابدین (ع) :	
عفو و گذشت	۶
صحیفه ی سجّادیه	۷
دعا در هنگام شب و روز	۹
پناه بردن به خدا از بد اخلاقی و کارهای ناپسند	۱۱
دعا در حق همسایگان و دوستان	۱۲
دعای درخواست باران پس از خشکسالی	۱۴
دعا در حق خود و دوستان	۱۶
منابع	۱۹

سخنی با دانش آموزان عزیز:

خدای مهربان، برای راهنمایی ما انسان ها پیامبران را فرستاده است تا راه درست زندگی کردن را به ما نشان دهند.

بعد از پیامبرگرامی ما حضرت محمد(ص) ، امامان معصوم (ع)، رهبری جامعه اسلامی را برعهده گرفتند. همه‌ی امامان معصوم (ع) برای هدایت مردم به راه راست تلاش می کردند.

آنها از هر فرصتی برای راهنمایی مردم استفاده می کردند. امامان معصوم(ع) با اخلاق و رفتار خود مسیر درست زندگی کردن را به ما نشان می دادند.

امام چهارم ما حضرت زین العابدین (ع) هم مانند دیگر امامان، با رفتار و کردار خود الگوی خوبی برای ما مسلمانان است. ایشان در هنگام راز و نیاز با خدا، دعاهای زیبا و آموزنده ای می فرمودند . خواندن این دعاها هم به ما آرامش می دهد و هم بر اخلاق و رفتار انسان تأثیر می گذارد. بعضی از دعاهای زیبای امام سجّاد (ع) در کتابی به نام "صحیفه ی سجّادیه" جمع آوری شده است .

در ادامه با بخش هایی از این دعاها آشنا می شویم .

امیدواریم با خواندن این دعاها سعی کنیم به سفارش های امام سجّاد (ع) بهتر عمل کنیم.

زندگی نامه ی امام چهارم ، امام زین العابدین(ع):

خدای بخشنده و مهربان که ما انسان ها را آفریده است و نعمت های فراوان به ما داده است، برای راهنمایی ما پیامبران را فرستاده است.

همه ی پیامبران خدا تلاش می کردند تا مردم را راهنمایی کنند و راه درست زندگی کردن را به آن ها یاد بدهند. ما مسلمانان خدا را شکر می کنیم که حضرت محمد(ص) را به ما داده است تا ما را با دین اسلام و کتاب قرآن آشنا کند و دستورات دین را به ما یاد بدهد.

بعد از پیامبر (ص) امامان معصوم(ع) به عنوان جانشین پیامبر، رهبری جامعه ی اسلامی را بر عهده گرفتند تا مسلمانان را راهنمایی کنند.

امامان معصوم(ع) دوازده نفر هستند که نام های ایشان به ترتیب عبارت است از:

امام اول ، امام علی (ع).

امام دوم ، امام حسن مجتبی(ع).

امام سوم ، امام حسین(ع).

امام چهارم ، امام زین العابدین(ع).

امام پنجم ، امام محمد باقر (ع).

امام ششم، امام جعفر صادق(ع).

امام هفتم ، امام موسی کاظم(ع).

امام هشتم ، امام رضا(ع).

امام نهم ، امام محمد تقی (ع).

امام دهم ، امام هادی (ع).

امام یازدهم ، امام حسن عسکری(ع).

امام دوازدهم ، امام مهدی (ع).

همه ی امامان معصوم (ع) دارای ویژگی‌های اخلاقی و رفتاری پسندیده بودند و می توانند برای مسلمانان الگوی خوبی باشند. ما در این بخش با امام چهارم بیش تر آشنا می شویم:

امام چهارم ما شیعیان، حضرت زین‌العابدین(ع) است. ایشان فرزند امام حسین(ع) است. امام سجّاد(ع) در سال ۳۸ هجری در پنجم ماه مبارک شعبان در شهر مدینه به دنیا آمدند. به حضرت زین‌العابدین(ع)، امام سجّاد(ع) هم می گویند.

آیا می دانید سجّاد یعنی چه؟ سجّاد یعنی کسی که زیاد سجده می کند. چون امام چهارم ما در هنگام راز و نیاز با خدا، سجده های طولانی داشتند، به ایشان لقب "سجّاد" دادند.

آیا می دانید زین‌العابدین یعنی چه؟ چون امام چهارم ما مسلمانان زیاد عبادت می کردند به ایشان " زین‌العابدین " زینت عبادت کنندگان " هم می گفتند.

وقتی امام حسین(ع) در روز عاشورا در کربلا شهید شدند، امام سجّاد(ع) به امامت رسیدند. امام بعد از عاشورا به همراه کاروان اسیران روزهای سختی را گذراندند. دشمنان اسلام، امام مهربان ما را خیلی اذیت کردند، ولی امام سجّاد(ع) با صبر و تحمل در مقابل دشمنان ایستادند و از هر فرصتی برای آگاهی دادن به مردم استفاده کردند.

وقتی دشمنان اسلام نگذاشتند که امام سجّاد(ع) برای مردم سخنرانی کنند، امام با تشکیل جلسات دعا و مناجات سعی کردند تا دستور های دینی، اخلاقی و تربیتی را به مردم یاد بدهند.

امام سجّاد(ع) حدود ۳۵ سال امامت کردند تا این که توسط فرد ظالمی به نام هشام بن عبدالملک با زهر مسموم شده و به شهادت رسیدند. پیکر پاکشان در قبرستان بقیع به خاک سپرده شد.

✽ امام محمد باقر(ع) فرمودند:

پدرم (امام سجّاد) هیچ یک از نعمت‌های الهی را یاد نمی‌کرد، مگر این که سر به سجده می‌گذاشت.

(منظور این است که امام سجّاد(ع) برای شکر نعمت‌های خدا، زیاد سجده می‌کردند.)

نگاهی کوتاه به زندگی نامه امام سجّاد(ع):

لقب : سجّاد - زین العابدین

نام پدر: امام حسین (ع)

تاریخ ولادت: پنجم شعبان سال ۳۸

هجری محل ولادت: مدینه

مدت امامت: حدود ۳۵ سال

نحوه شهادت: مسموم شدن با زهر توسط فرد ظالمی به نام هشام بن عبد الملک

محل دفن: قبرستان بقیع

عفو و گذشت امام زین العابدین(ع):

امام سجّاد (ع) مانند سایر امامان معصوم(ع) دارای اخلاق و رفتار بسیار نیکویی بودند. یکی از ویژگی های امام سجّاد این بود که بسیار مهربان بودند و نسبت به دیگران عفو و گذشت داشتند.

روزی امام سجّاد(ع) از مسجد بیرون آمدند. مردی که با امام(ع) دشمنی داشت او را دید و به حضرت دشنام داد و به ایشان ناسزا گفت. یاران امام خواستند آن مرد را تنبیه کنند، اما حضرت فرمودند: " با او کاری نداشته باشید . "

سپس به طرف آن مرد رفتند و به او فرمودند: " آیا مشکلی داری ؟ اگر مشکلی داری بگو تا ما در حل آن به تو کمک کنیم."

مرد با مشاهده ی این رفتار امام سجّاد(ع) شرمنده شد و از کار بد خود پشیمان شد. امام او را نوازش کرد ندو عبای خود و هزار درهم به او بخشیدند.

بعد از این اتفاق آن مرد به امام سجّاد(ع) خیلی علاقه مند شد و هر جا که می رفت از خوبی های امام سجّاد (ع) صحبت می کردو به امام سجّاد می گفت : " به راستی که تو از فرزندان رسول خدا هستی "

اخلاق و رفتار پسندیده ی امام سجّاد (ع) باعث شد که همه ی مردم او را دوست داشته باشند و همیشه به او احترام بگذارند. ما هم خداوند را شکر می کنیم که به ما پیامبر و امامان مهربان و خوش اخلاق داده است

و از خدا می خواهیم که به ما کمک کند تا بتوانیم رفتار آنها را الگوی خودمان قرار دهیم.

✽ امام سجّاد (ع) فرمودند:

"اگر فردی از تو بدگویی کرد و سپس معذرت خواهی کرد ، عذرخواهی او را قبول کن و او را ببخش."

صحیفه ی سجّادیه:

یکی از ویژگی های امام سجّاد (ع) این بود که با خدای مهربان بسیار راز و نیاز می کردند و همیشه دعا می خواندند.

وقتی دشمنان اسلام نگذاشتند که امام سجّاد به طور مستقیم مردم را راهنمایی کنند، امام با دعا و نیایش خود پیام های اخلاقی را به مردم می گفتند و به آن ها درس زندگی می دادند.

بعضی از دعاهای امام سجّاد(ع) در کتابی به نام "صحیفه ی سجّادیه" جمع آوری شده است.

صحیفه ی سجّادیه کتاب با ارزشی است که درد دل های امام سجّاد(ع) با خدای مهربان در آن آمده است.

امام سجّاد(ع) در این دعاها، سخنان با ارزش و آموزنده ای فرموده است که وقتی ما دعاهایش را می خوانیم از آن ها درس می گیریم.

کتاب صحیفه ی سجّادیه مانند قرآن کریم گنجی ارزشمند است که در آن مسائل دینی، اخلاقی نوشته

شده تا راهگشای بشر امروز باشد به همین دلیل به کتاب صحیفه ی سجّادیه لقب "خواهر قرآن" داده

اند.

در کتاب صحیفه‌ی سجّادیه ۵۴ دعا از امام سجّاد (ع) آمده است. هر کدام از این دعاها در مورد موضوع خاصی است. برای نمونه دعای ۶ صحیفه‌ی سجّادیه دعای وقت صبح و شام است و دعای ۸ در مورد پناه بردن به خدا از بد اخلاقی و کارهای ناپسند است، هم چنین امام سجّاد (ع) در دعای ۲۶ در حق همسایگان و دوستان خود دعا کرده است و دعای ۴۴ صحیفه‌ی سجّادیه، دعای امام سجّاد (ع) در ماه رمضان می باشد و دعای ۴۸ صحیفه‌ی سجّادیه، دعای امام سجّاد (ع) در روز عید قربان و روز جمعه است.

* در دعاهای امام سجّاد (ع) در صحیفه‌ی سجّادیه، ذکر صلوات " بر محمّد و آل محمد " بسیار آمده است.

از پیامبر (ص) روایت شده است که در هنگام دعا کردن، قبل و بعد از دعا، صلوات بفرستید تا دعایتان برآورده شود.

در این جا به چند نمونه از این دعاها اشاره می کنیم.

دعادر هنگام شب و روز

خدای مهربان که ما را آفریده است، به لطف خودش نعمت های زیادی را هم به ما بخشیده است.

یکی از نعمت های خدای مهربان، آفریدن شب و روز است. خدای بزرگ با توانایی خود، شب و روز

را برای ما آفریده تا ما بتوانیم در روز کارهای خوب انجام دهیم و در شب به استراحت، عبادت و ...

بپردازیم. امام سجاد (ع) در دعای ششم صحیفه‌ی سجادیه در مورد صبح و شام دعای زیبایی

فرمودند که در این جا برداشت‌هایی از این دعا را می‌خوانیم.

شکر و سپاس خداوندی را که با قدرت خودش شب و روز را آفرید و برای هر کدام زمانی

را مشخص کرد.

او خدایی است که شب را برای استراحت و روز را برای کسب روزی آفرید.

پروردگارا، تو را سپاس که شب را به صبح رساندیم و ما را از خطرات حفظ کردی.

خدایا ، بر محمد (ص) و آلش درود فرست و در تمام اوقات صبح و شام ما را برای انجام

کارهای خیر و دوری از کارهای بد و شکر نعمت ها و کمک به افراد ناتوان و یاری

مظلومان موفق کن.

خداوندا، شهادت می دهم که خدایی جز تو نیست و تو نسبت به بندگانت مهربان هستی .

شهادت می دهم که حضرت محمد (ص) بنده و فرستاده ی توست.

خداوندا، بر محمد (ص) و آل او درود فرست و کامل ترین و بهترین پاداش را به او عنایت

فرما ، که تو بخشنده و مهربان ترینی.

✽ خداوند در سوره ی نبا آیه ی ۹ و ۱۰ و ۱۱ می فرماید:

وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ﴿٩﴾ وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا ﴿١٠﴾ وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ﴿١١﴾

خواب شمارا مایه آسایش گردانیدیم (۹) و شب را برای شما پوششی قرار دادیم

(۱۰) و روز را برای کسب در آمد شما قرار دادیم (۱۱)

(در واقع خداوند مهربان شب را برای استراحت و آسایش ما و روز را برای بدست آوردن روزی

حلال قراردادده است)

امام سجّاد (ع) در دعای هشتم صحیفه ی سجّادیه ، در مورد دوری از بداخلاقی و رفتار ناپسند دعا کرده اند که بخش هایی از این دعا را می خوانیم :

خدایا به تو پناه می آورم از این که طمع نکنم،

خشمگین نشوم ، حسود نباشم،

صبرم زیاد باشد، قناعت کنم ،

بداخلاقی نکنم ، گناه نکنم و...

خدایا به تو پناه می آورم از این که شیطان بر ما پیروز نشود،

به تو پناه می آورم از این که ما اسراف نکنیم .

خدایا بر حضرت محمّد (ص) و آل او درود بفرست و من و همه ی زنان و مردان با ایمان

را از انجام این کارها در پناه رحمت خود جای بده ای مهربان ترین مهربانان!

✽ امام سجّاد (ع) فرمودند :

" سعادت و خوشبختی این است که انسان مواظب باشد تا با اعضای بدن خود کار زشت و خلاف نکند."

✽ خداوند در سوره ی مائده آیه ی ۴۸ می فرماید :

" ... فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ... "

" برای انجام کار های خیر ، عجله کنید "

دعا در حق همسایگان و دوستان :

بزرگان دین در مورد همسایگان و دوستان به ما سفارش کرده اند که با همسایگان و دوستان مهربان باشیم و کاری نکنیم که باعث آزار و اذیت آن ها شود. اگر دوستان یا همسایگان ما مشکلی داشتند، به آن ها کمک کنیم تا مشکل شان برطرف شود .

امام سجّاد (ع) در دعای ۲۶ صحیفه ی سجّادیه در حق همسایگان و دوستان خود دعا کرده اند که در این جا قسمتی از این دعا را می خوانیم .

امام سجّاد (ع) هر وقت به یاد همسایگان و دوستان خود می افتادند در حقشان دعا می کردند و می فرمودند:

خدایا، بر حضرت محمد (ص) و آل او درود بفرست و مرا یاری کن تا حق همسایگان و

دوستانم را رعایت کنم، آنان کسانی هستند که با ما اهل بیت به خوبی آشنا

هستند و با دشمنان ما دشمن هستند.

خدایا، به آنها کمک کن تا موفق شوند که این کارهای نیک را انجام دهند :

به افراد ضعیف کمک کنند و نیاز آنها را برطرف کنند؛

از افراد بیمار عیادت کنند و به دیدن کسانی که از مسافرت بر می گردند، بروند؛

راز دار مردم باشند و عیب مردم را نگویند؛

ستمدیدگان را یاری کنند و احتیاجات زندگی آن ها را فراهم کنند؛

و در هدیه دادن و بخشش به دیگران کوتاهی نکنند؛

و قبل از این که کسی از آن ها خواهشی بکند به او بخشش کنند و...

خدایا دعایم را برآورده ساز.

❖ امام سجّاد (ع) فرمودند :

خوشبختی در این است که انسان خود را از آلوده شدن به گناه حفظ کند و کارهای خوب و پسندیده انجام دهد، تا خیر دنیا و آخرت نصیبش شود.

❖ خداوند در سوره بقره آیه ی ۱۹۵ می فرماید:

" وَ أَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ "

" و نیکی کنید که خداوند نیکو کاران را دوست دارد."

دعای درخواست باران پس از خشکسالی :

امام سجّاد (ع) در دعای ۱۹، در مورد درخواست باران پس از خشکسالی دعا کرده اند که در این جا برداشتی از این دعا را می خوانیم :

۱- خدایا ما را بوسیله ی باران سیراب گردان و رحمت خودت را به وسیله باران فراوان برای رشد گیاهان بر روی زمین بفرست.

۲- خدایا احسانت را با رسیده شدن میوه به بندگانت نشان بده و با شکوفا کردن گل و گیاه ،شهرهایت را آباد گردان و بارانی بفرست که همه جا را فرا گیرد .

۳- خدایا بارانی بفرست که چاه ها را پر کند و جوی ها را جاری نماید و درخت ها را برویاند و قیمت ها را در همه ی شهرها ارزان کند ؛ و جانداران را شاد نماید و به کشت و کار ما برکت عطا فرماید و به توانایی ما بیفزاید .

۴- خدایا بر محمد (ص) و آل محمد درود فرست و ما را از برکات آسمان و زمین روزی عطا بفرما زیرا بر همه چیز توانایی .

خداوند در سوره ی ق ، آیه ۹ می فرماید :

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُّبَارَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِ (۹)

" و از آسمان ، آبی پر برکت فرستادیم و بدان باغها و دانه های درو شدنی رویاندیم . "

دعا در حق خود و دوستان :

امام سجاد علیه السلام در دعای ۵ صحیفه همراه با درود و سلام فرستادن به حضرت محمد و آل ایشان، در حق خود و دوستانشان دعا کرده و می فرمایند:

خدایا! من اگر خواسته‌ای دارم، فقط از تو می خواهم؛ چون عظمت، رحمت، قدرت و توانایی ات هرگز پایان یافتنی نیست.

خدایا! سلام مرا به محمد و آل او برسان

ای خدایی که بزرگ هستی، ما را از گناه کردن که یک ظلم در برابر شما است، در امان نگه دار.

ای خدایی که قدرتمند و توانا هستی، ما را از خشم خود در امان نگه دار.

ای خدایی که رحیم هستی، نعمت و بخششت را شامل حال ما کن.

ای خدایی که با چشم دیده نمی‌شوی، ما را به خودت برسان.

ای خدایی که همه چیز در مقابل تو کوچک و ناچیز است، در پیشگاه خودت ما را گرامی بدار.

ای خدایی که هیچ چیز از تو پنهان نمی ماند، ما را در روز قیامت رسوا نکن.

خدایا! بخششت را شامل حال ما بکن، تا هم از بخشش‌های دیگران بی‌نیاز شویم و هم از قطع رابطه‌ی دیگران با ما، نترسیم.

خدایا! کاری کن که امور دنیا به نفع ما باشد، نه به نفع دشمنان ما و به ضرر ما.

خدایا! ما را از بلاها و حوادث بد در امان نگاه دار و هدایت کن و به خودت برسان؛ تا سالم مانده و هدایت شده و به قرب تو برسیم.

خدایا! ما را از دام‌های شیطان و پیشامدهای بد حفظ کن.

خدایا! ما را بی‌نیاز بفرما؛ چراکه بی‌نیازان با رحمت تو، به بی‌نیازی رسیدند.

خدایا! از رحمت خودت به ما عطا کن؛ زیرا هر کسی هر چه دارد، از طرف شما بوده است.

خدایا! ما را هدایت کن؛ زیرا هر کس هدایت شده به واسطه‌ی نور هدایت شما بوده است.

خدایا! آنچه را می‌خواهید برای ما محقق بفرما؛ زیرا هر کسی که تو او را سرپرستی کنی،

هیچ کس نمی‌تواند به او زیان برساند و هر کسی که تو به او عطا کنی، هیچ کس نمی‌تواند

مانع آن بشود و کسی را که تو او را هدایت کنی، هیچ کس نمی‌تواند او را گمراه کند.

خدایا! ما را با عزّت از آسیب‌بندگان در امان نگاه دار و با بخششت از غیر خودت بی‌نیاز

کن و با راهنماییت به راه حق ببر.

خدایا! دل‌های ما را همواره به یاد خودت روشن کن و زمان صحت و سلامتی ما، فقط صرف سپاسگزاری از نعمت‌های تو شود و زبان ما فقط، به ذکر خوبی‌ها و نعمت‌های تو، گویا شود.

«یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ»، ای مهربان‌ترین مهربان‌ها، درود و سلام ما را به حضرت محمد و آل او برسان و همه‌ی این دعاها را به ما عنایت بفرما.

" خدایا "

مرا پشت و پناهی	در این دنیا خدایا
درون پرتگاهی	کمک کن تا نیفتم
مرا یار و نگهبان	تویی در هر زمانی
به دور از شر شیطان	دل و جانم نگه دار
بدی ها دور دور است	اگر باشی تو با من
پراز امید و نور است	دل و جانم خدایا

(شعر از کبری هاشمی)

منابع :

- ۱- صحیفه‌ی کامله سجّادیه، ترجمه‌ی حسین انصاریان.
- ۲- صحیفه‌ی سجّادیه، ترجمه‌ی استاد الهی قمشه ای .
- ۳- برگ‌ی از صحیفه‌ی سجّادیه، مربوط به مسابقات صحیفه‌ی سجّادیه ، ویژه‌ی دانش‌آموزان دوره اول و دوم متوسطه.

گردآورندگان: ناهید نظری کوپائی - زهره میرباقری - اکرم شامحمدی - سمیه امیدی - راحله فرهمندی